

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני י"ז תשרי תשפ"ד | דף היומי בבלי: קידושין ג.
דף היומי בהלכה: קס"ז י"א - י"ב .
מוסר: אהבת חסד - 'ואם באמת איש כזה' עד פרק ט"ז.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הרצון "ארבע שמיעות הם" עד שער הקנאה "ומי שזנהר שלא יקנא"

אתרוג צריך להיות תמים בלי חזזית ויפה במראה. ולא מצאנו בשום מצוה קפידא כ"כ על הידור ויפי שאפילו רק משהו בשוני בחוטמו כבר פסול

מזן פוסק הדור הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א ברמזים מיוחדים בארבעת המינים

חכם שמור ומחוסן מכל צדדיו בקליפה עבה שלא יתהפך מהר, מהשקפת התורה, אבל אם הוא נכנע לדעת בעלי בתים וכדומה, ואינו עומד בתקיפות על משמר התורה, אינו אלא אתרוג מורכב. [ג] אתרוג ככדור פסול, שכדור רומז שמשחקים עמו (ירושלמי

תענית פ"ד ה"ה) ואינו קשה כארז, והוא פסול.

[ד] האתרוג מלא בבליטות, ולרמז שאף במראיתו הוא בתכלית היופי, אבל בא לעקוץ כל הנוגע בתורה הקדושה. ומוכן ללחום ולעקוץ הנוגעים בתורה.

[ה] האתרוג בזמננו בדרך כלל מלא בבלעטלך שפוגמים ביופי האתרוג, ומרמז שהסביבה היום מסובבת בקוצים, ומצוי שהפגם ניכר בת"ח שמושפע מהסביבה, ואף שבלעטלאך אינו פוסל את האתרוג, אבל מ"מ ראוי לחפש ת"ח נקי בלי קוצים.

[ו] אתרוג צריך להיות תמים בלי חזזית ויפה במראה. ולא מצאנו בשום מצוה קפידא כ"כ על הידור ויפי שאפילו רק משהו בשוני בחוטמו כבר פסול, והרמז בזה שת"ח צריך להראות גם כלפי חוץ יפה, והיינו שייחנו ממנו ויספרו בשבחו, ועל דרך מה שאמרו חז"ל (יומא ע"ב, ב') "כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם", וילפינו לה שם מהארון שהיה מצופה זהב גם מבחוץ והיינו שאם בהנהגותיו אינו נוהג כתלמיד חכם ואין עליו 'יופי' מבחוץ, הרי אפילו אם הוא יודע את כל התורה, והוא למדן גדול, אין עליו שם תלמיד חכם כלל.

"פרי עץ הדר אלו ישראל, מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח, כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים... (ויקרא"ר ל', י"ב)

מבואר בדברי חז"ל, שהאתרוג רומז על תלמיד חכם שיש בו תורה ומעשים טובים, ולעומת זאת הערבה רומזת על עם הארץ שאין בו לא תורה ולא מעשים טובים, והלולב וההדס הם באמצע, שהלולב רומז על אלו שיש בהם טעם תורה ואין בהם ריח מעשים טובים, וההדס רומז על מי שיש בו ריח מעשים טובים ואין בו טעם תורה.

ונבוא לפרש עפ"י כמה רמזים במצות ארבעת המינים, וכמו שיבואר:

[א] אתרוג המורכב במין אחר פסול, והיינו משום שת"ח צריך להיות מושלם וכולו יהיה מהתורה, ולא יהיה מעורב עם מינים אחרים. ולא מבעיא אם הוא מעורב ממש כפשוטו שמערב חכמות אחרים בחכמת התורה שבזה הוא וודאי פסול, אלא גם אם אינו מורכב ממש מכלאים, אלא שמחד גיסא הוא בא לאוהבי תורה לקבל מהם כבוד על תורתו, ומאיך הוא גם מתחנף לשונאי תורה ומוות בפשרות על דיני התורה כדי להשיג כבוד משונאי התורה, הרי הוא גם נחשב כתערובת של אתרוג ופרי אחר, ופסול.

[ב] מסימני האתרוג לדעת שאינו מורכב, שקליפתו עבה ואינו כשאר פירות שיש להם רק מעט קליפה והרמז בזה שהתלמיד

יא] ערבות צריכים להיות ערבי נחל, והרמז בזה שערבי נחל הם צמאים למים, וגם ע"ה מותר להתאגד עמו רק כשהוא צמא לתורה (שאינ מים אלא תורה), אבל כשאינו תאב לתורה אין מתאגדים עמו.

יב]] סימן הערבות שהם פשוט ולא כמגירה, והרמז בזה שרק אם העם הארץ תמים ואינו פוגם באחרים, אפשר לנו להתאגד עמו, אבל אם אינו חלק אלא פוגם באחרים, לא נניח לו להתאגד עמנו.

יג] באגידת הערבות, אוגדים את הערבות למטה מההדסים, והרמז בזה שלע"ה והדיוט אין לקפוץ בראש.

יד] וזהו גם הטעם שההדסים הם שלושה, והערבות הם רק שנים, ומשום שרק אם העם הארץ יודע שההדסים הם רוב ויותר ממנו, אפשר לאוגדו יחד עמנו ולהניח לו להתחבר אלינו. (ועי' עוד בדברינו בחומש שמות ל, ל"ד, שם הובא רמז לחביטת הערבה בהושענא רבה).

(מתוך ביאורים והנהגות ויקרא)

ז] תיומת שנחלקה בלולב פסול, והרמז בזה שהראש והמנהיג של עם ישראל הוא תמים ועומד תקיף, ואינו מתחלק לשנות דעותיו לכאן ולכאן כפי הלחץ שלוחצים אותו.

ח] ההדסים משולשים ויוצאים שלושה כאחד ממש, ורומז לג' יסודות תורה עבודה וגמ"ח שצריך שיהיו כולם ביחד ממש, ותורה בלי עבודה וגמ"ח ביחד ממש אינו שלם, וכן עבודה או גמ"ח בלא תורה אינו שלם.

ט] בהדס צריך שעליו יחפו את העץ, ונראה שהעץ רומז ל"עץ חיים" והיינו לחיי האדם, והרמז בזה שחיי האדם צריכים להיות מוקפים ומלאים בעלים המשולשים שהם שלושת היסודות התורה עבודה גמילות חסדים.

י] ערבות עם ריח רע פסולים, והרמז בזה, שערבות שהם בלי טעם וריח רומזים לעם הארץ שאין בו טעם וריח, ורק כשאין להם ריח רע מאגדים אותם עם שאר המינים, אבל אם יש להם ריח רע, והיינו שיש להם שיטה פסולה, הרי הם פסולים ואסור להתאגד עמם.

"היה זה לפני כ-6 שנים הייתי ר"מ בישיבת מיר, ואבי מורי שליט"א אמר לי שהגיע הזמן לפתוח ישיבה חדשה. התחלנו לחפש מקום נוח, ובחרנו באזור קרוב לישיבת מיר מתוך מחשבה שהקירבה הפיזית תסייע לנו בשלבי ההתחלה"

הגאון רבי ניסן קפלן בשיחה מיוחדת ל'הפתח' לרגל חג הסוכות - כיצד זוכים להגיע לשמחה

את הבחורים.

הרב יהושע לייבזון

"הגענו למצב שכבר היה שבוע לפני תחילת הזמן, ועוד לא היה לנו מבנה, ואז בלית ברירה נאלצתי לקחת את המבנה שבו שוכנת הישיבה כיום, בשכונת הר נוף, קרוב אמנם לביתי אבל נזקקנו להרבה כסף שלא היה לנו, כדי לשכור את המקום המפואר והגדול הזה, אחד מהמוארים בארץ, ואולי יותר מזה.

"בעיני בשר זה היה נראה כמו דבר נורא ואיום. במקום המבנה המוצלח שמצאתי במיקום שרציתי, נאלצתי להגיע לסוג של תוכנית חילוץ גרועה למדי, עם תנאים לא מוצלחים ובמיקום לא מועדף בכלל.

"עברו שנים, ולמרבה הצער חלתה ונפטרה עלי אשתי ע"ה, מרת גיטל בת ר' אברהם ע"ה. נשארתי אב לילדים יתומים מאם, שצריכים אותי פתאום הרבה יותר ממה שנזקקו לי כשאמא שלהם היתה בריאה ושלימה. אילו היתה הישיבה בגבעת המבותר, הייתי נאלץ להיעדר המון מהישיבה או לחלופין לעבור דירה ולטלטל את הילדים שלי גם פיזית אחרי הטלטלה הנפשית הלא פשוטה שחווינו כולנו.

"אבל הישיבה ממש כאן, ליד הבית. אני נמצא בבית משמש לילדים כאבא ומשתדל גם להיות קצת אמא, ואז רץ לישיבה

ושמחת בחגך, זה ציווי. והיית אך שמח זאת הבטחה, אבל איך זוכים לקיים את הציווי? איך זוכים לשמוח בכל עת ובכל מצב? הרי אנחנו מתמודדים באופן קבוע עם אתגרים לא פשוטים, כל אחד וההתמודדויות שלו. איך אפשר לשמוח? האם אנחנו צריכים לשכוח מהכל? להתעלם מהמציאות? להתייחס אליה כאילו היא לא קיימת?

את השאלות הללו הצגנו בפני הגאון רבי ניסן קפלן שליט"א, ראש ישיבת 'דעת אהרן' (קפלן החדשה), שניאות בשמחה לפתוח לכבודנו צוהר לשמחה, והוא מתחיל דווקא עם סיפור אישי מרגש ונוגע ללב.

"היה זה לפני כ-6 שנים. הייתי ר"מ בישיבת מיר, ואבי מורי שליט"א אמר לי שהגיע הזמן לפתוח ישיבה חדשה. התחלנו לחפש מקום נוח, ובחרנו במקום קרוב ל'מיר' מתוך מחשבה שהקירבה הפיזית לישיבת מיר תסייע לנו בשלבי ההתחלה, וגם בהמשך.

"סגרנו חוזה ארוך טווח וחשבנו שיש לנו מקום מסודר, אבל אז החליט הצד השני לבטל את החוזה, ונשארנו עם בחורים, עם צוות, עם כל מה שצריך חוץ ממקום פיזי לאכלס

”נענה רבינו הר”ש ואמר, וכי מפני שלא תמיד אנחנו חולמים, לכן לא נוותר זה לזה? לכן לא נעביר על המידות? להעביר על המידות צריכים בכל עת.
 ”כך גם לגבי כל הקשיים והאתגרים שאנחנו עוברים בחיים. נכון שבמקרה של הבניין של הישיבה הבנתי בסוף מה היתה הסיבה לכך, אבל זה לא אומר שבכל המקרים האחרים שבהם אנחנו לא מבינים את הסיבה, אנחנו לא צריכים לשמוח.
 ”המפתח לשמחה, אם כן, נמצא בהבנה שאנחנו בידי של הקב”ה שהוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. אם אנחנו סומכים עליו בעיניים עצומות ויודעים שכל מה שהוא עושה זה לטובתנו - ממילא נשמח בכל דבר, כמו שרבי עקיבא שמח כשהחמור נטרף והתרנגול מת והנר כבה. הוא לא ידע שיבואו שודדים ושהוא מה שיציל אותו מהם, אבל הוא כן ידע שכל מה שהקב”ה עושה זה לטובה, וזה הספיק לו כדי לשמוח בכל הקורות אותו.
 (המשך השיחה א”ה מחר בהפגחה)

מוסר שיעור, וחוזר הביתה לכמה דקות ושוב לשיבה כדי לשוחח עם בחור שצריכים לדבר איתו, וכך כל היום.
 ”לקחו שנים עד שהבנתי למה עשה ה' ככה ולמה הייתי צריך לעבור את כל הקשיים האלו באותה העת, אבל היום אני מודה ומהלל על כך, היה שווה כל המאמץ וכל הקושי כדי לקבל את התוצאה שיש בידי כיום, ישיבה ובית סמוכים זה לזה.
 היה מעשה אצל רבינו הרש”ש רבי שלום שרעבי, שראשי הקהל טעו ומכרו לשני אנשים חשובים ביותר בקהילה את אותו מקום, הדבר כמעט גרם לתגרה גדולה, אבל באותו לילה חלם אחד מהם שכמעט ונגזרה עליו מיתה רח”ל, ואז בא מליץ ישר אחד בשמי מרום ואמר שייתנו לו עוד הזדמנות, אם הוא יצליח להעביר על מידותיו ייתנו לו לחיות והסכימו לכך.
 ”למחרת בבוקר רץ האיש לראשי הקהל כל עוד נפשו בו, והודיע שהוא מוותר בחפץ לב, לפני שיספיק האיש שכנגד להודיע שהוא מוותר. הוא הבין שבזכותו שלו תלויים החיים שלו ולכן ויתר עם כל הלב.

וכפי שמספרים על אחד שהיה ישן בסוכה העשויה כדין לבוד, ונגנב לו הכלי כסף שהיו בסוכה, ולמחרתו שאל את הרב ברוב תמימותו איך זה שהגנב נכנס לתוככי הסוכה

כ”ק מרן אדמו”ר מתולדות משה שליט”א על אמונה ושמחה

שחורה, יען כי אין לו חשק לעשות פעולות לטובה, ואינו אוהב את הימים, בבוקר יאמר מי יתן ערב, ובערב יאמר מי יתן בוקר, והוא ממתין בכליון עיניים שיחלפו הימים במהרה אחר שאין לו סיפוק בחייו, ואין לו במה להיאחז. ועל ידי ההליכה בדרכי האמונה, מתהפך הכול לטובה, והיא מביאה את המחזיקים בה לחיים מאושרים בעולם הזה ובעולם הבא. והסתכלות זו צריכה לשמש לנו כהדרכה, כי בזאת האמונה נוכל למצוא את כל הטובות שבעולם, ושעל ידה נוכל לעבוד את השי”ת בשמחה ובהרחבת הדעת, וכאשר יעידון נאמנה רבים וטובים על זה.
 כי הנה לפעמים יראו עינינו שהאדם צועק אמונה! אמונה! ואין זה דברים שבלב, כי נאמרים המה מן השפה ולחוץ בלי הכרה פנימית. ויבואר לנו בזה הענין שאף שהאמונה ושמחה המה מהדברים שבלב, זאת היא המצוה להחדיר האמונה בלב על ידי התעוררות בדבר לחשוב עם קונוהו, עד שיזכה לדביקות הא-ל.

נמצאים אנו ביו”ט סוכות שהוא זמן שמחתנו, כמו”ש בתורה: וְשִׂמְחַתְּ בַּחֲגֹךָ [דברים טז, יד].
 יש לדקדק לכאורה איך מצווה לנו התורה מצות השמחה שהמה מהדברים שבלב, ואינו תלוי כ”כ בידי אדם.
 ובביאור הענין יש לומר בדרך רמז, דהנה האושר והשמחה של האדם אינו תלוי במצבו של האדם בהשגת דבר מה, וגם אינם נתפסים על ידי המירוץ אחריהם, רק ההיפך הוא, שנמצאים המה בתוככי האדם עצמו, ויש צורך לגלותם ולהוציאם מן הכוח אל הפועל, והדבר אשר מביא את האדם אל האושר האמיתי הוא אמונת ה', כי כאשר אור האמונה מאירה על האדם אז הוא כל כולו שופע חיים ושמחה.
 כשרואה האדם לפניו עולם חי ומלואו, ויודע ומכיר שהכל מוכן ומזומן לפניו בהשגחה פרטית, כי הוא הוא המחיה ומהוה את הכול. ובהיות כן הרי הוא שואף ומתאוה לעשות ולמלא רצון קונו, כמו שכתוב: הִבְיטוּ אֵלָיו וְנִהְרָו וּפְנֵיהֶם אֶל יְהוָה [תהילים לד, ו], והתורה אור הוא לו, ומביאה לו שמחה עצומה, וכמו שאמר דוד: פִּיקוּדֵי ה' יִשְׂרִים מִשְׂמַחֵי לֵב, וגם המצות שעושה האדם באופן של ”אמונה” מאירות לו העינים.
 ולעומתו, שהאדם שנעדר ממנו האמונה, נופל לעצבות ומרה

ומה שצריך לזכור הוא, שאסור לו להאדם להטעות את עצמו להיות חושב שהוא כבר נכלל בכלל וכלל מאמינים, ואין לו מה להוסיף ולחדש בה, רק עליו לעמול תמיד להוסיף אמונה

מהצמצום ומכיר שאין שום דבר שנמנע ממנו לעשותו.

וכאשר מכיר האדם ענין זה, אז שמח לבו ויגל כבודו וישמח ביניו ולחמו ויקיים שמחת יו"ט כמו שצריך. ויתירה מזו נאמר, שכדי שיהא האדם משתדל לעורר האמונה על עצמו בחזק, ציוותה לנו התורה "צא מדירת קבע ושב בדירת עראי", לברר ולבחון הדבר האם הוא אכן חזק באמונת אמת בלי לפחד כלל, שלא ירעד ויפחד וידאג. ויבואר בזה מה כוונת חז"ל לסמוך על דין דלבוד ושתי דפנות כהלכתן וכו', שאדרבה בזאת יבחן האדם את עצמו גודל האמונה בה' עד כמה סמוך ובטוח הוא לה', כיון שפירצה קוראת לגנב.

וכפי שמספרים על אחד שהיה ישן בסוכה העשויה כדין לבוד, ונגנב לו הכלי כסף שהיו בסוכה, ולמחרתו שאל את הרב ברוב תמימותו איך זה שהגנב נכנס לתוככי הסוכה, הרי קיי"ל תוך שלשה כלבוד דמי, ענה לו כפי שאלתו הרמה... שהלבוד של הלכות סוכה שנחשב כסתום, זה לא אותו דין בהלכות גניבה...

ועל פי יסוד זה עניתי לשואל המרגיש בלבו פחד לישון בסוכה מחשש אינשי דלא מעלי וכדומה, האם יש לו דין מצטער שפטור מן הסוכה, עניתי ואמרתי לו שאליבא דאמת פטור הוא לישון בסוכה משום דין 'המצטער', ברם מאידך חובה מוטל עליו ללמוד ספר 'חובת הלבבות' [שער האמונה והביטחון] להתחזק באמונת האל ובבטחונו בו, עד כדי שירגיש חזק ובטוח ולא יחוש למאומה. יעזור השי"ת שנזכה בקרוב לתשועת עולמים, ולישב בסוכת עורו של לוייתן בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן,

(מתוך 'שפת חיים' סוכות)

על האמונה, ושיהא כל מחשבתו נתונה בזה. ואז כאשר יגיע עת מבחן, האמת יאחז צדיק דרכו, וישתמש בזאת האמונה להתחזק בכוחות רעננים ומחודשים, ועל משקל זה מסופר מפה קדוש המגיד מדובנא משל נפלא, היה מלמד אחד שהלך פעם ללמוד עם התלמידים ביער, ובעת לימודם שמעו ממרחוק כלב נובח וצועק, וכמובן שעלה מורא ופחד עליהם ונתייראו מאוד מהכלבים, והרגיע אותם המלמד באמרו להם שמעו נא ילדים יקרים! אין לכם מה לפחד כלל! אומר לכם סגולה בדוקה, שכאשר הכלב מתקרב אומרים הפסוק: 'וּלְכַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרֵץ כָּלָב לְשָׁנוֹ' [שמות יא, ז], ואז כל הכלבים נעלמים כלא היו, נו! התלמידים שמעו וקבלו הדברים כפשוטן, וכך המשיכו ללמוד ברוגע בלי פחד ומורא. והנה לא עברו אלא כמה דקות, ואתא כלבא ונבח, וקרבו בא כלב אחד מעומק היער למקום הלימוד שם,

ומכיון שהמלמד ראה אותו מגיע, הרים את רגליו בעוד נשמתו בו וברח לחוץ היער במקום מושב, ובעקבותיו גם הילדים המבולבלים התחילו לצעוק ולבכות, ורצו גם הם אחר המלמד כל עוד נשמתם במ מקום מבטחים ואחת מהנה לא נעדרה, וכאשר שבו כולם למקומם שאל אחד מהילדים את הרבי, אבל רבי מה עם הפסוק? היה לך לומר הסגולה, ולמה ברח הרבי, נענה הרבי לעומתם ואמר, תשמעו! מה אומר לכם, הכלב בא פתאום ולא נתן לנו זמן לומר הפסוק... וכל זה הוא כיון שלא האמין בעצמו במה שהוא אמר להם.

ולעניינינו נאמר, לפעמים שומעים אנשים צועקים "אמונה" ובאמת בליבם פנימה חושבים המה אחרת, ואז גם אם אומרים "אמונה אמונה" הנהגתם מראה היפך הדבר. והאמת יורה דרכו שכל מה שהאדם מתעמק יותר בדבר האמונה, הרי הוא יוצא

חותני הגר"מ מן זצ"ל סיפר: נזכרתי באמא שלי ובמאכלי השבת שלה והיה כלי כ"כ עצוב... אבל אז הסתכלתי על הירח והתנחמתי. חשבת ע"כ שהירח רואה עכשיו את אמי ואני רואה את הירח, וכך אנו קשורים..."

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל על לעמוד בימי הרגלים ולומר לפני הקב"ה "תסתכל עלי!!!"

של גזל. לרבי משה גלאנטי היו שני בתי חרושת - באחד עבדו הגברים ובשני הנשים. הלך רבי משה אל בית החרושת של הגברים, שפך מטבעות על השולחן, ואמר: "מי שאני חייב לו כסף שיקח", אבל אף אחד לא לקח. הלך רבי משה אל בית החרושת של הנשים, ועשה כנ"ל, ובאה אשה אחת ולקחה שתי פרוטות. התברר כי אותה אשה היתה מומחית בעבודה יותר מהשאר, ולכן הגיע לה יותר כסף. כשחזר רבי משה גלאנטי לאר"י אמר לו האר"י שהוא רואה עליו שתיקן אותו עוון.

אצל יוסף נאמר (בראשית מו, כט): "ויעל לקראת ישראל

בימי הרגלים נצטוו ישראל "יראה כל זכורך אל פני האדון ה'" (שמות כג, יז). כיום אין לנו בית מקדש, אבל "ונשלמה פרים שפתינו" (הושע יד, ג), ואנו מזכירים את הפסוק בתפילה. בפשטות, הכוונה היא ששלוש פעמים בשנה היהודי עומד לפני השי"ת ואומר לו כביכול "תסתכל עלי".

ידוע שהאר"י הקדוש היה רואה על מצחו של כל אדם את כל חטאיו. וכמו שמסופר על רבי משה גלאנטי [כפי ששמעתי את המעשה מרבי אליהו לופיאן זצ"ל] שאמר פעם לאר"י הקדוש שיסתכל על מצחו, והאר"י אמר לו שהוא רואה עליו שתי פרוטות

אומרים לקב"ה - "נכון, 'אשמנו, בגדנו, גזלנו'... אבל אף על פי כן, יש בנו מעלה אחת - אנו מרגישים 'ככלי מלא בושה וכלימה' ומבקשים 'שלא אחטא עוד'!", וכיון שהאדם רוצה - הקב"ה משרה את שכינתו!

וזכרון אבותינו (מתוך יעלה ויבוא)

חותני הגר"מ מן זצ"ל נולד בבריינסק. כשהיה ילד בן 13 עזב את העיירה והלך ללמוד בישיבה. בישיבה בה למד לא היתה פנימייה, ובאחת השבתות הוא נשלח לאכול אצל בעל-בית שהיה עני מרוד. אמנם גם משפחתו שבבריינסק לא היתה עשירה, אבל בשבת היו על השולחן מאכלי שבת. ואילו בית העני היה חשוך, רק שני נרות דלקו על השולחן והסעודה היתה דלה עד להחריד; חתיכת לחם וצלחת מרק מרכזית, ממנה כל אחד היה לוקח לעצמו כמה כפות. מכיון שהוא התבייש לאכול כך, יצא מהבית רעב ושבור. וכך סיפר: "הייתי כל כך שבור, אפילו לבכות לא הייתי יכול. נזכרתי באמא שלי ובמאכלי השבת שלה והיה כלי כ"כ עצוב... אבל אז הסתכלתי על הירח והתנחמתי. חשבתי ע"כ שהירח רואה עכשיו את אמי ואני רואה את הירח, וכך אנו קשורים" - זאת היתה הנחמה שלו. גם אותי מנחם משהו דומה. כשאני צועק בראש השנה "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים", אני חושב לעצמי: הרי את אותן מילים בדיוק צעק גם החת"ס, וגם הגאון מווילנא ורש"י צעקו כך, וכן רבי עקיבא צעק וכל גדולי ישראל. אם כך אז אנו קשורים. הרי בזה יש לי קשר אל כל אותם גדולי ישראל.

זה נקרא "זכרונות". העם שלנו לא התחיל היום. זהו קשר שבנוי על היסטוריה ועל העבר. ממילא, איכות הקשר אינה איכות שלנו ולא לפי המידה שלנו.

(מתוך הגדה של פסח תפארת שמשון)

אביו... וירא אליו, ופירש"י: "יוסף נראה אל אביו" - אומרים בעלי העבודה שיוסף אמר לאביו: "אבא תסתכל עלי אם אני עדיין עומד בצדקי"!

האם אנו יכולים לעמוד בימי הרגלים ולומר לפני הקב"ה "תסתכל עלי"!! הרי ביום כיפור אנו אומרים "הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה"...

איך אנו יכולים לעמוד לפני הקב"ה?! בפסוק נאמר "ויהי האדם לנפש חיה" (בראשית ב, ז), ותירגם אונקלוס: "לרוח ממללא", וכתוב בזה"ק (תזריע מו ע"ב): "...ממללן מילי קדישין בצלותא ובאורייתא וכו' וע"ד אתקרי רוח ממללא". איך אנו מסוגלים לעמוד לפני הקב"ה בתורה ובתפילה? האם אנו מסוגלים לבוא לפני האר"י ולומר לו "תסתכל עלי"?! איך אנו יכולים שלוש פעמים בשנה לבוא ולומר לקב"ה "תסתכל עלי"?!
אלא שיסוד אמונת ישראל הוא - הקב"ה אוהב אותנו אהבה אין סופית. כבן יחיד ממש, ולעולם אין אדם שפל ונבזה בעיניו מלהשפיע עליו אהבה וחסד.

ניתן להגדיר זאת כך: כל נבוא ונטעה לומר שהקב"ה אוהב את הרשעים - "ואת עשו שנאתי" (מלאכי א, ג) אמר הקב"ה. הקב"ה שונא את הרשע. אך "קטן" - ככל שיהיה קטן, גם את הקטן שבקטנים - הקב"ה אוהב. זוהי גדולתו של הקב"ה שאהבתו מגיעה עד לקטן שבקטנים!

לכן, אין מקום לשאלה "מי אני שהשכינה תשרה עלי"?! - אדרבה! אם האדם שואף ורוצה ומעוניין בקירבת השי"ת, אם הוא מבקש: "ויראה וירצה... זכרונו ופקדונו... לפניך", אף על פי שהוא רחוק, הרי הקב"ה אוהב אותו וחפץ להשפיע עליו. בוידי שאנו אומרים ביום כיפור בסוף כל תפילת שמונה עשרה אנו

במה זכה האתרוג, שמחויבים מדאורייתא ליטלו רק פעם אחת בשנה, ביום הראשון של חג הסוכות, ואנשים מפזרים ממון לשלם בעדו טבין ותקילין, אף משכימים לפתחי רבנים ומו"צים לשאול האם אתרוגי כשר ומהודר די הצורך

הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל על האתרוג וקריאת שמע וברכת המזון

לעצמם, שקורין את קריאת שמע לפני התפילה, בכדי שלא יעברו את זמנה. וכך הוא אומר בחיבורו "קול יהודה" (שער האגדה, פ' בלק): "טעות גדולה היא... קריאת שמע נתקנה לקרוא אותה עם ברכותיה... כל התיקונים (בעולמות העליונים) נעשים רק כשהיו הברכות ביחד עם קריאת שמע... אלא שאם קרה פעם בחודש שנאנס וקרא ק"ש לפני התפילה, מן השמים יסלחו לו... משל למה הדבר דומה, לאדם שבא לביתו רעב ורוצה לאכול, והאוכל

הגה"צ רבי יהודה צדקה זצוק"ל, היה תובע ומעורר השכם והערב שיזדרזו להתפלל בהשכמה, עם הנץ החמה, כותיקין. ומי שאינו מספיק - שיזדרז ויקרא לכל הפחות את "קריאת שמע" בעונתה. והיה מזכיר בענין זה, את משלו המפורסם של ה"חפץ חיים" זצ"ל: אם אתה מאחר את הרכבת בדקה אחת - הפסדת יום שלם.

עם זאת: דעתו לא היתה נוחה מאלה שהנהיגו קביעות

קריאת שמע, שהיא קבלת עול מלכות שמים, והיא מדאורייתא ודאי, אין מתאמצים לקיים אותה אליבא דכולי עלמא, להיפך, מחפשים דעות בפוסקים לקולא. מדוע, באמת, לא ירכרו סביב מצוה זו ולצאת ידי חובתה בתכלית ההידורים, לפי כל הדעות - וכי קלה היא ממצות ארבעה מינים?!

כעין זה הטיף מוסרו גם כן בנוגע לברכת המזון. כפעם בפעם היה שואל: במה זכה האתרוג, שמחויבים מדאורייתא ליטלו רק פעם אחת בשנה, ביום הראשון של חג הסוכות, ואנשים מפזרים ממון לשלם בעדו טבין ותקילין, אף משכימים לפתחי רבנים ומו"צים לשאול לדרוש האם אתרוגי כשר ומהודר די הצורך - ואילו בנוגע לברכת המזון אשר היא מצוה דאורייתא שאנו מתחייבים בה בכל יום שלוש פעמים, בכל ארוחה וארוחה, אין דורש ושואל - ומדוע אף אחד אינו בא להשמיעני ברכתו ולשאול: "האם אני מברך כראוי", "האם יצאתי ידי חובה"? ולמה מברכים בחפזון, כמעט בלי כוונה, כאילו נשכח מבני אדם מה שכתב בספר החינוך (מצוה ת"ל) שכל הזהיר בברכת המזון לברך אותה כהוגן מובטח לו "שיהיו מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו" - ומי האיש שאינו חפץ בקיום הבטחה זו?!

הוא עצמו זהיר היה ללבוש תמיד כשמברך ברהמ"ז את כובעו ובגדו העליון. גם לעת זקנותו וחלאיו, כאשר היה קשה עליו לעמוד מכסאו וללבוש את האיצטלא ("פראק" בלע"ז) - ולעתים אף היה זקוק לעזרה מבני אדם לצורך זה - לא ויתר אף פעם והתאמץ במו ידיו לחבוש את מגבעת ראשו, וכן ללבוש את מעילו, כדי לברך ברכת המזון כראוי.

(מתוך הספר "וזאת ליהודה")

עדיין לא מוכן, שאומרים לו אכול בינתיים את הלחם לבדו ואח"כ התבשיל... כל זה טוב ויפה אם זה מקרה חד-פעמי, אבל אם בכל יום יעשו לו כך בודאי יקפיד ויתרעם... והנמשל מובן מאליו...".

אשרי המדקדקים

כשיצא לאור ספר "מצות קריאת שמע" עיטר אותו רבינו בהסכמה נלהבת, בה כתב בין השאר: "שמחתי לשמוע כי עומדים להוציא לאור דיני קריאת שמע, ברכותיה וזמניה, וכל המעלות הקשורים בה. רבותינו אמרו במסכת ברכות (י"ד ע"ב) "כל הקורא שמע בדקדוקה מצננין לו גיהנום", והדבר מופלא, ממה נפשך, אם הוא ראוי לגיהנום כיצד קריאת שמע תצנן, ואם אינו ראוי מה מקום פה לגיהנום בכלל, ומה לשון זו אומרת "מצננין", ומה פה "מדה כנגד מדה"? ב"משנה ברורה" (או"ח סימן ס"ב) מבואר, כי מאחר שהאדם מעורר עצמו בענין זה ומניע את חומו הטבעי לדקדק באותיות, בשכר זה החום הטבעי שהוא מעורר מצננים לו חום אחר שהוא בגיהנום. אכן, אשרי הקורא ק"ש כהלכה, בדקדוקה, שאז מובטח לו שלא יכשל בעבירה, וממילא ינצל מן הגיהנום הרותח...".

וכי זוטרטא מאתרוג

מרגלא בפומיה: "כמה גדול כוחו של יצה"ר, שמסמא עיני הבריות ואינם יודעים להבחין מה עיקר ומה טפל. צא וראה אדם מישראל בזמן הזה שקונה לעצמו אתרוג כשר למהדרין בדמים מרובים, מוכן הוא לשלם טבין ותקילין, ובלבד שיזכה בפרי עץ הדר כמשמעו, שיוצאים בו לכל הדעות, ואילו מצוה חביבה זו של

'איני יודע מתי אלמד את החומר של התוכנית הזו, אולי בשעות הצהריים, או בשעת לילה מאוחרת, אולם עצם זה שמתאפשר לי 'להכניס' את הלימוד הזה בשעות בין הסדרים היא המעלה הגדולה של התוכנית'

הרב אליאב לוי שליט"א מבני ברק מסביר מדוע הצטרף לתוכנית החדשה של 'דרשו' העמוד היומי

• מה משך אותך להירשם לתוכנית החדשה?

מזה מספר שנים אני לומד בבוקר במסגרת כולל הלכה, כעת אני עוסק בהלכות "חושן משפט". אחרי הצהריים ובשעות הערב אני לומד באופן עצמאי במקצועות שונים בתורה המעניינים אותי ובהם אני רוצה להשתלם. כך הצטרפתי לתוכנית "קניין ירושלמי" של "דרשו" בתחילת המחזור, וכמו כן אני משתתף בתוכנית "דף היומי בהלכה" כבר כמה שנים ובעוד תוכניות של "דרשו".

כאשר נחשפתי לפרסום על התוכנית החדשה, חשבת שהיא מתאימה לי מאוד, גם בגלל שהכמות של הלימוד היומי מאפשרת לי ללמוד את החומר בשעות שאינן על חשבון שאר

מאת: אלעזר גולדברג

תוכנית "עמוד יומי" כבר מפורסמת בהיכלי הישיבות והכוללים, ואצל אלו המקדישים קביעות עיתים לתורה בכל יום. ביקוש אדיר יש לתוכנית זו, כשאלפי בני תורה כבר נרשמו ובכל יום נוספים עוד ועוד. ביקשנו לבחון את הסיבות לאותו ביקוש ולצורך כך שוחחנו עם הרב אליאב לוי שליט"א, איש אשכולות ובר אוריין המפאר את היכלי התורה בבני ברק, שמענו ממנו על הצורך הקיים בהיכלי התורה לתוכנית מעין זו, דבר המסביר - לדעתו - את הרישום המוצלח.

עצם זה שמתאפשר לי "להכניס" את הלימוד הזה בשעות בין הסדרים כתוספת ללימודים הקיימים כבר, היא המעלה הגדולה של התוכנית בעיניי!

מלבד זאת, התוכנית מאפשרת ללמוד ולשנן את הש"ס כולו, בלימוד יומי נינוח שאינו מצריך מהירות ואינו גורם לשטחיות וכן לעיין ולהעמיק בדברי המפרשים. כך ניתן לזכור טוב יותר ולהצליח לקנות את המסכתות על בורין.

הלימודים בהם אני רגיל עד עתה וגם מפני שישנה אפשרות להעמיק יותר מעבר ללימוד הגפ"ת, על פי מראי מקומות בראשונים ובאחרונים.

• מה התועלת הגדולה שיש לתוכנית בעיניך?

אני עצמי אינני יודע מתי אלמד את החומר של התוכנית הזו, אולי בשעות הצהריים, אולי בערב או בשעת ליל מאוחרת, אולם

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

קידושין דף נ'

האם המוחל מחמת חוסר נעימות מחילתו מועילה?

דברים שבלב

אבל אפשר, שמי שלא נעים לו מבקשתו של השני ולמעשה מחמת בושה החליט למחול לו, ואמר שמוחל, בכל זאת נחשב הדבר כמחילה. שהרי יש במחילה דרגות שונות, וממון הרי כבר לא יהא לו אפשרות לתבוע אחרי כאלו מילים, ואם כן, כיון שיש לו סיבה מסוימת שעל כורחה הוא מעדיף למחול לו באמת, ומחל מחמת הסיבה הזו, יש בכך דרגה ניכרת של מחילה, גם אם הקפידא לא חלפה לגמרי."

(גיליון 'נשיח בחוקיק' יוה"כ תשע"ז מתוך מוסף שבת קודש יתד נאמן)

מי שאמר לחברו כי הוא מוחל לו בלב שלם אך רימה את עצמו ואת חברו ובאמת אינו מוחל לו, האם המחילה מועילה? תשובת מרן הגר"נ קרליץ שליט"א: "בענין דברים שבלב, מרן החזון איש זצוק"ל אמר פעם כי יסוד ושורש המחילה שצריך לקבל מאותו אחד שחטאו כנגדו, הוא בלב, היינו שימחה את הקפידא מלבו. ואז גם התייחס לנושא הנ"ל, כי אם יאמר בפיו ולא בליבו, לא שייך דין 'דברים שבלב אינן דברים' בענין שעיקרו הוא בלב. כי עיקר מחילה הוא למחול בלבן.

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

מדוע בזמננו אין מקפידים שאחד יוציא את כולם בברכת 'המוציא'?

ובזמננו, על פי רוב כל אחד מברך לעצמו, ויתכן כי הסיבה לכך היא משום שאין הכל בקיאים בכוונה הנדרשת להוציא אחרים או לצאת בשמיעה מפי אחר.
[שו"ע קסז, יא, משנ"ב נו, וביה"ל ד"ה אחד; בו"מ דרשו, 47; וראה משנ"ב קסה, ה]

כששני אנשים ויותר אוכלים סעודה יחד - אף אם כל אחד אוכל משלו - ראוי שאחד מהם יברך 'המוציא', ויוציא את האחרים ידי חובתם, ואף אם כולם יודעים לברך בעצמם; מפני ש"בָּרַב עָם הַדֶּרֶת מְלֶךְ", ויש בכך 'הידור מצוה', ונתנית הדר למלך מלכי המלכים הקב"ה, שמצוותיו נעשות ברוב עם.

באיזה מקרה אין האחד רשאי להוציא את האחרים בברכת 'המוציא'?

וכשאוכלים במקום שיש שולחן - יש אומרים, שרק כשאוכלים ליד השולחן נחשב שאוכלים באופן של קביעות לסעודה משותפת, ויש חולקים. וכשלא קבעו מקום, או שהם מפוזרים, וכן אם אוכלים בעמידה, יברך כל אחד לעצמו.
[שו"ע קסז, יא-יב, משנ"ב סד, וביה"ל ד"ה בלא, ד"ה ישיבה, וד"ה אלא]

הדין האמור, שראוי שהאחד יוציא את כולם בברכת 'המוציא', הוא רק כשכולם אוכלים באופן של קביעות לסעודה משותפת, דהיינו, שקבעו מקום לאכילתם, ויושבים, ומקובצים יחד. ובעל הבית האוכל עם בני ביתו, אינו צריך לקבוע מקום לאכילתם, משום שהם 'נגררים' אחריו ונחשבים כקבועים עמו.

שנים שאוכלים יחד - האם האחד רשאי להוציא השני בברכת המזון?

אחד יברך בעצמו. ועוד, שברכת המוציא היא מדרבנן, אבל ברכת המזון היא מן התורה, וראוי להחמיר בה שכל אחד יברך בעצמו. אולם, כשאוכלים שלושה ויותר יחד, יש חובת 'זימון', והאחד מוציא את האחרים בברכת המזון אף לכתחילה.
[משנ"ב קסז, נד; בו"מ דרשו, 46]

כאמור, שנים שאוכלים יחד באופן של קביעות לסעודה משותפת, ראוי שהאחד יוציא את חברו בברכת 'המוציא', והדברים אמורים דווקא בברכת המוציא, שאז דעתם לאכול יחד ומצטרפים יחד לצאת ידי חובה בברכה אחת; אבל בברכת המזון, הבאה בסוף הסעודה, כאשר דעתם להפרד זה מזה, ראוי שכל

* מי שבירך 'שהכל' על כל מאכל או משקה שהוא, יצא ידי חובתו. וכן מי שבירך 'מזונות' על כל מאכל או משקה - למעט מים ומלח - יצא ידי חובתו, כיון שכולם זנים את הגוף.
* במקרה הצורך מותר לברך בכל שפה שהיא, בתרגום מדויק של נוסח הברכה; ובדיעבד יוצאים ידי חובה בהזכרת שם השי"ת, ומלכות השי"ת, ועיקר תוכן הברכה.
* רוב הברכות חייבן מדרבנן, ולכן המסופק אם בירך אותן אינו שב ומברך. אולם, בניגוד לספקות אחרים, בספק זה אסור להחמיר ולברך, כיון שזהו ספק 'ברכה לבטלה'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לנגוע ישירות בספרי נ"ך הכתובים על קלף?

שאינם נקיון אינו צריך ליטול ידים. ואם נפל ספר על הרצפה, מותר להרימו אף בידים שאינן נקיות, אך לכתחילה ינקה מעט את ידיו בבגד וכדומה.

[שו"ע קמו, א, ומשנ"ב ג-ד; בו"מ דרשו, 5]

אסור לנגוע ישירות ביריעות ספר תורה, אף כשנטל ידיו תחילה. ובספרי נביאים וכתובים הכתובים בדיו על גבי קלף כספר תורה - אסור לנגוע בידים שאינן נקיות, וגם כשאינו יודע שאינן נקיות, ראוי שיטול ידיו תחילה. ובספרים שאינם כתובים בדיו על גבי קלף - אין לנגוע בידים שאינן נקיות, אך כשאינו יודע

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה